

Marcel Štefančič, jr.

HITLER

KAKO JE PREŽIVEL

Eseji o drobnem tisku zla

Marcel Štefančič, jr.

HITLER
KAKO JE PREŽIVEL

Eseji o drobnem tisku zla

UMco

Ljubljana, 2015

Marcel Štefančič, jr.
HITLER
KAKO JE PREŽIVEL
Eseji o drobnem tisku zla

© za besedilo: Marcel Štefančič, jr.
in UMco d. d., 2015

Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka Angažirano

Urednik: dr. Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Renate Rugelj
Oblikovanje ovitka: Žiga Valetič
Postavitev: Klara Jarc
Tisk: NTD d.o.o.
Naklada: 300 izvodov
Ljubljana, 2015

Brez pisnega dovoljenja založbe je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, skupaj s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki, v okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929Hitler A.
329.18

ŠTEFANČIČ, Marcel, jr.
Hitler : kako je preživel : eseji o drobnem tisku zla /
Marcel Štefančič, jr. - 1. natis. - Ljubljana : UMco, 2015. -
(Zbirka Angažirano)

ISBN 978-961-6954-26-6

278922240

VSEBINA

UVOD	7
LOV NA ADOLFA HITLERJA	9
VSI DRUGI SO HITLER	15
HITLERJEVO PONOVRNO VSTAJENJE	25
POŠAST IZ SRCA	37
KAKO JE HITLER POSTAL HITLER	55
BOJ S HITLERJEM	69
KAJ NAM HITLER POVE O NAS	79
HOLOKAVST	91
ZANIKANJE HOLOKAVSTA	107
OBRAZ JUDOVSKEGA MAŠČEVANJA	131
KAJ ČE HITLERJA NE BI BILO	143
POROČILO O BANALNOSTI ZLA	177
NACISTIČNI SEN	189
DEČKI IZ EVROPE	209
SLEPI BRALEC	225
TRIUMF VOLJE	235
AMERIŠKI SEN O FAŠIZMU	251
DODATEK	261
MIT O LEVEM FAŠIZMU	263
LOPUTE V VALHALO	275
ZATON ZAHODA	285

UVOD

Hitler je umrl 30. aprila 1945.

Danes, 70 let kasneje, lahko z gotovostjo trdimo, da je še vedno živ.

Preživel je tiste, ki so ga lovili, tiste, ki so ga ničkolikokrat ubili, in tiste, ki jih je pobil.

Človeštvo se je spremenilo v ohranjevalca spomina na Hitlerja.

Hitler je vendarle zmagal.

Še malo, pa bo preživel tudi spomin na holokavst.

Hitlerjev *Mein Kampf* je 30. aprila 2015 prešel v javno domeno. Kot dela vsakega avtorja sedemdeset let po njegovi smrti. Odslej ga bo lahko tiskal vsakdo, ne da bi mu bilo treba plačevati avtorskih pravic. Hitlerju so jih vsa ta leta plačevali. Tantieme – denar od prodaje *Mein Kampf* – so se stekale na švicarski račun.

Kot da je še vedno živ.

Bi imel avtorske pravice tudi na holokavst, če bi bil knjiga?

V Amisovem romanu *Časovna puščica* (*Time Arrow*, 1991) ameriški upokojenec Tod T. Friendly na lepem ugotovi, da se njegovo življenje vrtil nazaj. Njegov »jaz« se začne pomlajevati: iz časa, ko je že v pokoju, se vrne v čas, ko je uspešen ginekolog, pa v nemirna šestdeseta leta, pa v leto 1948, ko iz Evrope pripotuje v Ameriko in dobi novo identiteto, pa na Portugalsko, kamor je prebegnil iz Nemčije, pa v čas II. svetovne vojne, ko deluje kot nacistični doktor v Auschwitzu, ko zavrne morilski plin, ko se Judje iz koncentracijskih taborišč vračajo domov, ko pomaga razstaviti judovska geta in ko iz množičnega grobišča vleče žive Jude (ja, ker se čas vrtil nazaj, Judov ne ubija, ampak

jih stalno oživlja), pa v dvajseta leta, ko o holokavstu ni več ne duha ne sluha, in na koncu v trenutek, ko se vrne v maternico svoje matere.

Tod T. Friendly odnaredi zgodovino – in holokavst. Ni Friendlyja – ni holokavsta.

To, kar sledi, je knjiga o tem, kako je Hitler postal gospod Friendly.

LOV NA ADOLFA HITLERJA

Adolf Hitler je 30. aprila 1945 naredil samomor. Najprej je vzel strup. Potem se je ustrelil. Na koncu pa ga je njegov zvesti pribočnik še polil z bencinom in sežgal.

»Nočem, da moje truplo spravijo v Moskvo in ga potem postavijo na razstavo,« je menda rekel. Vedel je, kaj ga čaka. Kaj bi ga šele čakalo, če bi ga dobili živega. Zato ni hotel poslušati tistih, ki so ga prepričevali, naj ne naredi samomora in naj raje zbeži, dokler je še čas, magari le v Berchtesgaden, kamor so se že zatekli številni nacistični veljaki. Tudi na malo letalo, s katerim je 26. aprila 1945 za berlinskim bunkerjem pristala Hanna Reitsch, ki naj bi ga odpeljala v »svobodo«, ni hotel. Lahko bi ga dobili.

V romanu *Berkut*, ki ga je leta 1987 objavil Joseph Heywood, se Hitler – po insceniranem samomoru – reši iz bunkerja, a ga pri Genovi dobijo sovjetski specialci, ki ga potem odpeljejo v Moskvo. Pod Kremljem ga zbašejo v visečo kletko, v kateri ne more ne stati ne ležati, ampak leta in leta le gnusno razpada, tako da mu zlagoma amputirajo okončine.

Stalin si ga lahko ogleduje po mili volji – kot cirkuško atrakcijo, kot gnusno kepo mesa, kot spako zgodovine. Hitlerja, ki tako res pristane na razstavi, tik pred Stalinovo smrtjo ustrelijo. Kot steklega psa.

Hitler prav tega ni hotel, zato je raje naredil vse, da ga ne bi dobili živega, navsezadnje, lahko bi mu storili tudi to, kar je sam leta 1944 storil generalom, ki so organizirali spodlete-li atentat nanj: po obsodbi pred »ljudskim sodiščem« so jih esesovci v jetnišnici Plötzensee napol gole obesili na mesarske kljuge, kjer so potem počasi, agonično, grizljevsko umirali, filmska ekipa, ki jo je poslalo ministrstvo za propagando, je

vse to posnela, film pa dostavila Hitlerju, ki si ga je z užitkom ogledal. Ogledal si ga je tudi minister za propagando Joseph Goebbels – in omedlel.

Ne, Hitler res ni hotel, da bi Stalin, Churchill in Truman gledali, kako ga natikajo na mesarsko kljuko, zato je naredil vse, da ga ne bi dobili živega. Toda dobiti so ga hoteli živega. In dolgo po njegovi smrti so bili še vedno prepričani, da ga bodo dobili živega.

Leta 1956 je Paula Wolff sklenila, da bo napisala knjigo o svojem bratu. Zdelo se ji je pač, da mora nekatere reči razčistiti in pojasniti, pri tem pa je posebej poudarila, da naj ji bralec ne zameri, če svojega brata ne bo prikazala le v negativni luči, češ da ji ni le do profita. Obenem pa je opozorila, da knjige ne bo objavila, dokler nemško sodišče ne izda potrdila, da je njen brat tudi uradno mrtev.

Njen brat je bil Adolf Hitler.

Z drugimi besedami, Hitler je bil uradno živ, dokler sodišče ni izdalo potrdila, da je uradno mrtev.

Gospa Wolff, ki ji je brat že pred vojno svetoval, naj spremeni svoje ime, in ki so jo leta 1960 v Berchtesgadnu vendarle pokopali kot Paulo Hitler, zgodovine sicer ni premaknila, toda premaknila je pop domišljijo. Mnogi so namreč tedaj verjeli, da je Hitler še vedno živ, da je preživel berlinski bunker in da je samomor le insceniral. Če bi tedaj obstajali kaki resni tabloidi, bi lahko živeli le od zgodb o tem, da je Hitler še vedno živ. Vraga, od tega bi lahko živeli celi supermarketi.

Ne da so v to teorijo zarote verjeli zgodovinarji. Za zgodovino je Hitler umrl 30. aprila 1945 v tistem famoznem in dobro obkoljenem berlinskem bunkerju. Toda J. Edgar Hoover, legendarni šef FBI-ja, ni bil zgodovinar. Budžet je imel dovolj visok, da si je lahko privoščil skepsa. In bil je dovolj paranoiden, da je Hitlerja iskal še dolgo, dolgo, dolgo po njegovi smrti. In daleč, daleč, daleč od njegovega groba.

Hoover je bil pač sumničav in nezaupljiv. Sumil je vse in vsakogar. In ni imel razloga, da bi zaupal Hitlerju. Navsezadnje, kaj pa naredi velikega voditelja? Točno – to, da zna prisluhniti narodu. In Hoover je prisluhnil narodu, ameriškemu narodu. In kaj je slišal? Da dva izmed treh Američanov verjameta, da je Hitler še vedno živ. Tako so kazale povojne javnomnenjske raziskave. Ne da se je Hoover kaj prida menil za javno mnenje, toda vseč mu je bilo, ko se je javno mnenje ujemalo z njegovim. In javno mnenje je tedaj stopilo na njegovo stran. Nehote.

Hoover se je Hitlerju za vrat pilepil že leta 1933, ko je neki, nikoli identificirani zarotnik iz New Yorka zagrozil, da bo šel v Nemčijo in ubil Hitlerja, če tega ne bo storila ameriška vlada. Razlog? Hitler je antisemit. Podpis: »Daniel Stern«. Kdo je to? Nak, niti Hoover mu ni nikoli prišel na sled, kaj šele predsednik Franklin Delano Roosevelt.

Šest let kasneje je bil FBI-jev dosje o Hitlerju že tolsta reč. Med drugim je tam pisalo, da je Hitlerja skušal njegov osebni zdravnik zastrupiti in da mu je s posebnimi narkotiki poslabšal zdravstveno stanje. A kaj bi to – Hitler je podedoval nekatere »psihofizične poteze«, ki so razlog za njegovo zločinsko naruro. Ko je bilo vojne konec in ko se je razvedelo, da naj bi Hitler naredil samomor, Hoover dosjeja ni zaprl. Tedaj ga je šele dobro odprl. Na stežaj pravzaprav.

Ni in ni mogel verjel, da lahko tak človek naredi samomor. Še toliko bolj, ker so Rusi zelo skrivali informacije o Hitlerju, njegovem samomoru in ostankih njegovega trupla. Šele leta 1968 je namreč zahod izvedel, da so Rusi izvršili zelo tajno obdukcijo trupel, ki so jih našli v plitvem grobu, jasno, v Berlinu, pri bunkerju, toda forenzične izsledke so razglasili za vojaško skrivnost.

Ni čudno, obdukcija je bila tako amaterska, da so dvomom pustili prosto pot. Kaj je mislil Stalin, ko je leta 1945 oznanil, da je Hitler pobegnil, ni jasno, še manj je jasno, zakaj je sovjetska

tiskovna agencija junija 1945 poročala, da je Hitler, preoblečen v žensko, skrivaj pristal v Dublinu in da se zdaj skriva nekje na Irskem, toda Hoover teh podatkov ni vrgel skozi okno.

A le zakaj bi jih? Američanom se je nenadoma začel prikazovati Hitler. Videli so ga povsod, na vseh koncih, v vseh mestih, o čemer so Hooverja tudi sproti obveščali. Neki zdravnik iz St. Louisa je sporočil, da je Hitlerju celil črevesje. Da je imel Hitler res težave s črevesjem, se ve. Neki 77-letnik je hitel pripovedovati, da je našel pismo, ki ga je Hitler napisal leta 1947. Sam je celo predlagal, da bi pismo prebrali na radiu, kar da bi povzročilo tako senzacijo, kot jo je povzročila slovita Wellesova radijska igra o invaziji Marsovcov. Niso ga prebrali na radiu. Le J. Edgar ga je na poti v fascikel pospremil z besedo »psycho«. Ali nekaj takega.

Spet drugi so Hitlerja srečali drugje: leta 1946 so ga videli v neki washingtonski restavraciji, še istega leta so ga videli v Londonu, kjer se je preživljal kot butler, videli so ga dve leti kasneje, kako je pri New Orleansu skočil z vlaka, videli so ga, kako je v Koloradu kupil orjaško kmetijo, in videli so ga v New Yorku. Največ ljudi ga je videlo v New Yorku. In celo tisti, ki ga niso videli, so trdili, da se skriva prav v New Yorku. Zakaj? Hoover je dobil vedno isti odgovor: New York je tako velik in neobvladljiv, da se je v njem najlažje izgubil. Brez sledu. Hooverju so zato svetovali: Išcite v New Yorku! New York je ključ!

Ne le da ljudje niso verjeli, da je mrtev, ampak jih je iskreno zanimalo, kako naj ravnajo, če jih slučajno obišče. Naj ga prijavijo? Leta 1948 je neka ženska, sicer lastnica penziona, FBI histerično obvestila, da je eden izmed njenih podnajemnikov Hitler. Skrbelo jo je le tole: ali jo lahko tožijo, ker sobo oddaja Hitlerju? Niso je tožili.

Hoover je tedaj že itak močno vrtel globus. Svoje agente je razposlal na vse konce sveta, na vse kontinente, najmnogičnejše v južno Ameriko.

Lov na Hitlerja je bil v polnem zagonu. Južna Amerika je bila za FBI nekaj samoumevnega. Že zato, ker je veljala za nacistično pribežališče, a tudi zato, ker je vse več časopisnih člankov in prič trdilo, da se Hitler skriva v južni Ameriki. Pa ne kjerkoli – v Argentini.

Špekulacij je bilo kakopak na tone. Po eni naj bi Hitler s podmornico zbežal v Kolumbijo, po drugi v Argentino, po tretji na Japonsko, ki je menda dolgo časa pripravljala načrt za Hitlerjevo evakuacijo, po četrti pa kar v Kalifornijo ali New York. Le brčice si je obril. V noveli *Večni arijec (The Wandering Gentile)*, ki jo je leta 1954 objavil britanski pisatelj C. S. Forester, ga najdete v Ameriki, kjer štopa, štopa in štopa. Blodi, blodi in blodi – kot »večni Jud«.

Sled je vodila tudi v Švico – Hitler ne more brez Alp. Neka Danka je sanjala, da živi kot menih v Španiji. Toda Hoover se je le zadovoljno muzal in predložek poslal v kazenski prostor Argentine.

Že leta 1944 je namreč dobil tajno poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da Hitlerju v Argentini pripravljajo bajno in tajno pribežališče. Po dogovoru z argentinskimi politiki naj bi s sabo pripeljal tudi »orožje in tehnike«, svoje genije. In seveda, nemška kolonija je v Argentini že medila ranč za svojega firerja, ki naj bi tam v miru in spokoju – pač v okolju protistresne prirode – počakal, da med Rusijo in Ameriko izbruhne vojna, iz katere bi potem on sam privršal kot firer novega sveta.

Ni. Tako edini Adolf Hitler ostaja neki upokojeni avstrijski avtobusni šofer, pa še ta ima v priimku črko t podvojeno: Hittler. Ime je kakopak dobil med vojno – po popularnem firerju. Po vojni je imel s tem same težave. Drugi so svoja imena raje spremenili. On ne. Za nič na svetu. Celo žena se je ločila od njega. Pod tem pritiskom pač ni več mogla živeti. Vprašanje je, če bi lahko pod tem pritiskom živel sam Hitler. Dodajte še slabo črevesje in Parkinsona, pa lažje razumete, zakaj ga J. Edgar Hoover ni nikoli ujel.

Hitler je naredil veliko napak. Napaka je bila, da je napadel Sovjetsko zvezo. Da je atraktivni priimek Schicklgruber zamenjal z dolgočasnim Hitlerjem. Da je za promoviranje nacističnega imidža izbral Josepha Goebbelsa, ne pa Marlene Dietrich. Da je Stalina imenoval »stara debela gruzijska rit«. Da je za zaveznico izbral Italijo. Da Rudolfu Hessu ni vzel pilotske licence. Da je namesto bega načrtoval osvojitve sveta. In seveda, da je imitiral Charlieja Chaplina.

Toda te napake, da bi prebegnil v Ameriko, ni storil. Če bi to storil, bi ga vsemogočni, vsepovsodni, vsestranski, vselejšnji, vsevedni, vseumni, vsenavzkrižni, vseskozni, vsesmerni, vseobsežni, vsepočezni, vseprešinjajoči in vsevidni J. Edgar Hoover zanesljivo dobil.

Ker ga ni dobil, pomeni, da je umrl v tistem berlinskem führerbunkerju.

Zastrupljen, ustreljen, sežgan.

30. aprila 1945.

VSI DRUGI SO HITLER

In vendar je Hitler preživel.

V satiričnem romanu *Spet je tukaj (Er ist wieder da)*, ki ga je leta 2012 objavil Timur Vermes, se zbudi »danes«, 30. aprila 2011, »sredi regrata in marjetic,« v vojaški uniformi. »Kot mi je ostalo v spominu, sem se prebudil enkrat bolj zgodaj popoldne. Odprl sem oči in nad sabo zagledal sonce.« Še vedno smrdi po bencinu.

Hitler za razliko od gospe Kerner, ki v Beckerjevem filmu *Zbogom, Lenin! (Good Bye Lenin!, 2003)* zaspi v komunizmu in se prebudi v kapitalizmu, zaspi v totalitarizmu in se prebudi v demokraciji. In vse mu gre na živce. Vse ga moti: Nemci, ki so se preveč komercializirali in modernizirali, Turki, ki jih je preveč, človeštvo, ki se je preveč namnožilo, gume, ki cvilijo, huj-skaški mediji, ki objavljajo napačne ocene gospodarskih problemov, oportunistične stranke, ki se neproduktivno prepirajo, vlada, ki ne skrbi za ohranitev nemškega naroda, šoferji, ki telefonarijo med vožnjo, »enoprostorske sestavljene pisarne«, v katerih tezgarijo ljudje, pa evro, abortusi, onesnaženje, zastrupljena živila, protinaravni obstoj Poljske, pobiranje pasjih iztrebkov, kuharske TV-oddaje, finančni strokovnjaki, plastične operacije, ženske v rutah, debele ženske, ene in iste trgovine, Starbucks (»ta Starbucks ne more kuhati povsod hkrati«) ter to, da Nemci ne smejo zbijati šal na račun Turkov, medtem ko lahko vsi ostali povsem mirno zbijajo šale na račun Nemcev. Recimo: »Portugalec, Grk in Španec gredo v javno hišo. Kdo plača? Nemčija.« Vsi živijo na račun Nemčije.

Hitler, avtobiografski meinkampfovski narator romana, ki ga je prevedel Aleš Učakar, nenehno godrnja in nerga. Nič mu ni

všeč. Nad vsem se pritožuje. Vse je narobe. Ničesar od tega, kar vidi, ne odobrava. Nihče ga ni nič vprašal. Vse se je izmaknilo kontroli. Toda moti ga natanko to, kar moti tudi vse ostale Nemce. Hitler se le strinja z njimi. Ljudem, ki nenehno in nad vsem nergajo, prikimava: prav imate!

Božja previdnost ga je pustila pri življenju – in božja previdnost ga je poslala v »naš« čas. Vsaj tako je prepričan. »Milijonska armada brezposelnih, tihi bes prebivalstva in nezadovoljstvo z razmerami so me spomnili na leto 1930, le da je takrat stanje še dokaj natančno opisoval izraz politična nejevolja – kar je pomenilo, da naroda, kot je nemški, ni mogoče v nedogled slepiti.« Logično. »Trenutki krize so tisti, v katerih se razodene pravi voditelj.« Končno bo lahko uresničil svoj program. »V celoti vzeto je bil položaj zame izvrsten.«

Nemci mislijo, da gre za Hitlerjevega impersonatorja, toda boljšega in prepričljivejšega od vseh ostalih. Neki moški mu reče: »Veste, sem gledal *Propad*. In to dvakrat. Bruno Ganz je bil neverjeten v tistem filmu, ampak še malo ne tako dober kot vi.«

Hitler se s svojo vlogo povsem zlije. Podobno kot neki starec, ki v filmu *Pogovor z zverjo* (*Conversation with the Beast*, 1996, Armin Mueller-Stahl) trdi, da je Hitler, ker pa naj bi bil star že več kot 100 let, se zastavi vprašanje: je le norec, Hitlerjev impersonator, Hitlerjev nekdanji dvojnik ali Hitler? Ko so nekoč snemali film o Hitlerju, se je celo javil, da bi igral samega sebe, a so ga zavrnil, češ da za to vlogo ni primeren.

Hitler v Vermesovem romanu je primernejši. Zlagoma ga angažirajo televizije, tako da postane youtubski zvezdnik, alias »nori Hitler z YouTuba.« Potem dobi celo svojo TV-oddajo. Ljudje ga začnejo klicati Führer. Za hec. Za hec mu začnejo tudi salutirati. Sieg Heil! Ljudje se zlahka identificirajo z njim. Le kako se ne bi, če pa se z njimi o vsem strinja. Razume jih. Bere jim misli.

Roman *Spet je tukaj* je bil orjaški bestseller, predvsem v Nemčiji. Kar pa ne čudi: Hitler je povsod bestseller. Kamorkoli pride. Kjerkoli se zbudi.

Še vedno je povsod. Najdete ga v filmih in romanih, dramah in stripih, risankah in TV-serijah, računalniških igrah in pop štiklih. V računalniški igrici *Sniper Elite V2* ga lahko na koncu ubijete. Kate Bush je v štiklu *Heads We're Dancing* pela o ženski, ki noč prepleše z neznancem, za katerega se zjutraj izkaže, da je Hitler.

*»You talked me into the game of chance
It was '39 before the music started
When you walked up to me and you said
Hey, heads, we dance
Well, I didn't know who you were
Until I saw the morning paper
There was a picture of you
A picture of you 'cross the front page
It looked just like you, just like you in every way
But it couldn't be true, it couldn't be true
You stepped out of a stranger
They say that the devil is a charming man
And just like you, I bet he can dance
And he's coming up behind in his long
Tailed black coat dance, all tails in the air
But the penny landed with it's head dancing
A picture of you, a picture of you in uniform
Standing with your head held high
Hot down to the floor but it couldn't be you
It couldn't be you, it's a picture of Hitler.«*

Hitler je pač povsod. Postal je celebrity, pozdrav, headline, voščena lutka, skodelica, mikica, znamka, fetiš, barkoda, wii,

avatar, karikatura, manga, avtogram, pustna maska, trivia, memorabilia, Dalíjev masturbant, Groszev Kajn, Wellesov Charles Foster Kane, Brechtov Arturo Ui, Sokurovov Moloh, Chaplinov Adenoid Hynkel, travestija koračnice Colonel Bogey (»Hitler Has Only Got One Ball«), youtubski mash-up, 30-sekundni soundbite, polpismeni spletni esej, enciklopedično geslo, link, funny fact, videospot, klip, gangnam style, toaletni papir, Hell's Angel, fashionista, Emin Djinovci, Nicki Minaj, princ Harry, Moebiusov trak.

S Hitlerjem so oglaševali korejski tehno bar, indijsko trgovino z moškimi oblačili, tajsko restavracijo, italijansko vino, turški čaj, južnoafriška jajca, novozelandsko pizzo, nizozemske kondome.

Biografiranju Hitlerja ni ne konca ne kraja. Kershawov Hitler, Shirerjev Hitler, Tolandov Hitler, Festov Hitler, Bullockov Hitler, Ferenczijev Hitler, Lukacsev Hitler in Stolfijev Hitler. Pa Hitler skozi oči njegovega tiskovnega predstavnika (Otto Dietrich), njegovega telesnega stražarja (Rochus Misch), njegovega osebne sluge (Heinz Linge), njegovega osebne fotografa (Heinrich Hoffmann), njegove tajnice (Christa Schroeder) in njegove zadnje tajnice (Traudl Junge).

Hitler kot sladkosned, Hitler kot antikadilec, Hitler kot vegetarijanec, Hitler kot ljubitelj psov, Hitler kot maček, Hitler kot Disneyjev fen, Hitler kot triumf volje, Hitler kot spletni mem, Hitler kot most wanted, Hitler kot quenelle, Hitler kot emoticon, Hitler kot macro, Hitler kot fan fiction, Hitler kot ženska, Hitler kot Old Shatterhand, Hitler kot Googlov »Adolf Hitler Platz«, Hitler kot stripovski Nazi-Sau, Hitler kot nonkonformist, Hitler kot hipster, Hitler kot »literally Hitler«, Hitler kot logo, Hitler kot lulz, Hitler kot LOL, Hitler kot »Hitler chic«.

Že v devetdesetih letih so eksperimentalni umetniki ustvarili serijo projektov, ki so pokazali prav to: kako sta Hitler in nacistična ikonografija preživela. Kako sta se komercializirala. Kako sta našla svojo tržno nišo. Projekti LEGO Concentration

Camp Set (via Zbigniew Libera), Prada Deathcamp (via Tom Sachs) in It's the Real Thing (via Alan Schechtner) niso puščali nobenega dvoma, da je Hitler postal dizajnerski fetiš, blagovna znamka, pospeševalec prodaje. Kot Coca-Cola in Prada.

Še malo, pa ga bomo sestavili iz kock LEGO. In ga potem razstavili. In spet sestavili. In spet razstavili. In spet sestavili.

Internet je dal Hitlerju novo življenje. Ne brez razloga: internet ljubi vse, kar je odbita, bizarno, obskurno, trivialno, senzacionalno. In Hitler je natanko to. Prišel je na pravi naslov. »Na internetu nič nikoli ne umre,« pravi Gavriel D. Rosenfeld, avtor knjige *Živo, Hitler! – Kako sodobna kultura normalizira nacistično preteklost (Hi Hitler! – How the Nazi Past Is Being Normalized in Contemporary Culture, 2015)*. Ko človek umre, njegov profil na Facebooku, njegovi blogi, njegove spletne strani in njegov digitalni »jaz« preživijo. Kot da je še vedno živ. Kot da je še vedno med nami.

Internet je poskrbel, da je Hitler spet med nami. Da je torej na voljo novim generacijam. In če slučajno pozabijo, kdo je to (in kaj ta neologizem pomeni), ga lahko mirno poguglajo. Internet to ve.

Hitler se je digitaliziral. Izkoristil je to, da na internetu nikoli nihče ne umre. Izkoristil je demokracijo, ki jo širi internet. Zdaj lahko spet govori množicam. Večjim kot kadarkoli. Hrupnejšim kot kadarkoli. Vnetljivejšim kot kadarkoli. In vodljivejšim kot kadarkoli.

»Postal je simbol zla in obenem simbol humorja. Toda simbol humorja je postal prav zato, ker je bil tako dolgo simbol zla,« pravi Rosenfeld. Hitler je postal mem, recimo v številnih parodijah filma *Propad (Der Untergang, 2004, Oliver Hirschbiegel)*, ki so preplavile YouTube. Prizor njegovega besnenja iz *Propada* so »untergangerji« opremili z različnimi podnapisi, tako da Hitler zdaj svoj bes stresa na Miley Cyrus, Baracka Obama, Georga Busha, Kim Kardashian, Kanyjeja Westa,

Rebecca Black in njen štikel *Friday*. Zmeša se mu, ko izve, da so likvidirali Osamo bin Ladna. Ponori, ko mu povedo, kako se je končal Harry Potter. Pobesni, ko izve, da neki avtocestni odsek v Los Angelesu ne bo končan pravočasno. In odpoka se mu, ko mu povedo, da je mrtev. In da se mu v množici parodij *Propada* posmehujejo.

Hitler vpije, kriči, vrešči, buči, besni, nori, blazni. Stoka in jamra. Vse ga moti. Vse ga jezi. Nad vsem je nezadovoljen in razočaran. Stalno nerga. Nad vsem se pritožuje. Vse ga spravlja v slabo voljo. Čisto vse – vsaka topikica. Vsaka tema. Vsak človek. Vsak dogodek. Vsak produkt. Vsaka storitev.

»Vse parodije *Propada* vodi želja po izražanju nezadovoljstva z določenimi topikami.« Ali bolje rečeno: te parodije so »povzetek spletne kulture pritoževanja«. Na internetu vse moti vse. Vsi se nad vsem pritožujejo. Vsi so z vsem nezadovoljni. Vsi stalno penijo, težijo, nergajo, besnijo.

In Hitler je postal trobilo spletnega pritoževanja, »zagovornik razžaljenih«. Ne pritožuje se nad tem, kar se je dogajalo v preteklosti, ampak nad tem, kar se dogaja v sedanjosti, danes, potemtakem nad tem, nad čemer se pritožujejo vse tiste žalostne, užaljene, frustrirane, prizadete spletne množice.

Hitler govori njihov jezik. Nastopa kot ta, ki jih razume. Kot ta, ki je vedno na njihovi strani. Kot ta, na katerega se lahko vedno zanesejo. Z njimi se vedno strinja. Stalno jim prikimava: ja, prav imate! Tako je! Miley Cyrus je bedna! Dostava pizze ne sme zamujati! Na cesti ne sme biti gneče! Nihče se vam ne sme posmehovati!

Hitler ima spet prav. Z njim se spet vsi strinjajo. »Nikoli nisem mislil, da bom rekel kaj takega, toda strinjam se s Hitlerjem,« je v zvezi s Hitlerjevim pritoževanjem nad štiklom *Friday* zapisal neki spletni komentator. »Neverjetno, kako prav ima Hitler,« je zapisal neki drugi komentator. Neverjetno? Če je treba, Hitler zapleše (*Disco Hitler*). V barvah. In vedno je viralen – tudi ko je animiran (*Ich hock in meinem Bonker*).

Internet – spletni jezik – je povsem nacificiran, pravi Rosenfeld. Nacistična terminologija je nova normalnost. Vsakdo je Hitler. Vse spletne polemike se končajo pri Hitlerju. Ti si Hitler! Ne, ti si Hitler! Vsi so Hitler: Mahmud Ahmadinedžad, Osama bin Laden, George W. Bush, Sadam Husein, Charles Manson, Alex Jones, Angela Merkel, Richard Nixon, Barack Obama, Sarah Palin, Hillary Clinton, John McCain, Ariel Šaron, Jaser Arafat, Moamer Gadafi, Homeini, Hasan Nasrallah, Bašar al Asad, Hugo Chavez, Hu Jintao, Vladimir Putin, Dalajlama.

Hitler je spet doma. Spet je tam, kjer se počuti najboljše. Spet je tam, kjer najbolj pritegne. »Popularnejši ko je mem, večja je verjetnost, da bo hitleriziran,« pravi Rosenfeld.

Kar pa ne čudi: vse namreč spominja na Hitlerja. Bi radi videli mačko, ki je podobna Hitlerju? Ribo, ki je podobna Hitlerju? Hišo, ki je podobna Hitlerju? Konja, ki je podoben Hitlerju? Ovco, ki je podobna Hitlerju? Dojenčka, ki je podoben Hitlerju? Medvedka? Čajnik? Gumb? Trgovino? Toaletno školjko? Rožo? Bi radi videli smetnjak, ki je podoben Hitlerju?

Na spletni strani Things That Look Like Hitler, podnaslovljeni »Der Führer is everywhere«, se kopičijo stvari, ki so podobne Hitlerju. Ni stvari, ki ne bi bila podobna Hitlerju. Ni živali, ki ne bi bila podobna Hitlerju. Ni človeka, ki ne bi bil podoben Hitlerju. Vse je podobno Hitlerju. Vse izgleda kot Hitler.

»V času, ko se zdi, da so vsi postali Hitler, se zdi, da je Hitler povsod,« pravi Rosenfeld. In tudi spletna stran Six Degrees of Hitler, zmodelirana po družabni igrici Six Degrees of Kevin Bacon, nam daje povsem jasno vedeti, da do Hitlerja vedno prideš le v nekaj korakih. Vsako osebo lahko v nekaj korakih povežeš s Hitlerjem. Vsak mem lahko povežeš s Hitlerjem. Vsaka topika, vsaka tema je povezljiva s Hitlerjem: matične celice, ekologija, evolucija, regulacija orožja, davki, zdravstveno zavarovanje, abortus, ločenost cerkve in države, prepoved

kajenja, zrušenje Svetovnega trgovinskega centra, protiteroristična zakonodaja, mučenje jetnikov, Guantanamo.

V nemškem stripu *Adolf, nacistična svinja* (*Adolf die Nazi-Sau*, 1998–1999) Hitler ubije princeso Diano in Dodija Al Fayeda, izvede atentat na Franca Ferdinanda in Johna F. Kennedyja, potopi Titanik, umori Kurta Cobaina, križa Jezusa in pofuka mater Terezo.

Hitler je povsod. Vedno lahko kaj pripomni. Nikoli ni prav zelo daleč. Vedno je tu, čisto blizu nas, le korak ali dva stran. In vedno se strinja z nami. In mi z njim.

Je vse to Hitlerja normaliziralo, humaniziralo in univerzaliziralo? Ga je vse to relativiziralo? Je vse to relativiziralo nacistično preteklost in Hitlerjeve zločine? V nekem smislu da, pravi Rosenfeld, ki pa v tej silni inflaciji Hitlerja vidi tudi nekaj dobrega: zaradi te inflacije, zaradi vsega tega parodiranja, smešenja in posmehovanja bo namreč Hitler postal »prazni označevalec«, saj bo pomenil hkrati vse in nič. Izgubil bo zgodovinsko specifičnost in verodostojnost, nihče ga ne bo več jemal resno. Postal bo vic.

Internet ga tako parodira in smeši, da ga bo odpravil. S parodijami ga bo obdelal do smrti. Ali bolje rečeno: s parodijami ga bo tako obdelal, da ne bo več niti smešen. Internet je torej naslednji, ki je sklenil, da bo ubil Hitlerja. Da bo nanj naredil atentat. Da mu bo sodil. Internet ga je prebudil in vrnil v življenje, toda le zato, da bi ga lahko ubil.

A to so stalno počeli – filmi, romani, drame, stripi, računalniške igrice. Oživljali so ga, da bi ga lahko ubili. Vsakdo je hotel ubiti Hitlerja. Ko je Hitler naredil samomor, ni vedel, da ga bodo še tolikokrat ubili. In da ga bodo v 21. stoletju še vedno ubijali. Stalno ga ubijajo, ker ni kazni, ki bi odtehtala njegove zločine. Na to je opozorila že Hannah Arendt, ko je v Jeruzalemu spremljala sojenje Adolfu Eichmannu, nemu izmed arhitektov holokavsta.

V zapletenem in zelo cenjenem kontrazgodovinskem romanu *Tours of the Black Clock*, ki ga je leta 1989 objavil Steve Erickson, Hitler strastno požira porno romance, ki jih piše ameriški pisec Banning Jainlight, leta kasneje – po nacistični osvojitvi sveta in nepričakovani sprijateljitvi s Sovjetsko zvezo – po spletu čudnih okoliščin in prekucij znajdeta v isti ječi. In Jainlight sklene, da bo Hitlerja ubil, a ga ne more:

»Četudi bi starega ubil ... in četudi bi ga ubijal toliko časa, da bi lahko izgovoril šest ali pa deset ali dvanajst milijonov imen, bi za vse plačal le z enim malim, starim, bednim življenjem. To ne bi bilo dovolj. Če bi se lahko naslednjih trideset let vsako noč splazil v njegovo celico in ga postopoma ubijal, bi šlo še vedno le za malo, bedno življenje starega, senilnega, amnezicnega človeka, ki se svojih zločinov ne bi več spomnil, pa četudi bi mu v gubast obraz zmetal imena vseh njegovih žrtev. Kako naj se maščuješ človeku, ki je pozabil svoje zločine?«

Ko Jainlight ugotovi, da je Hitler le bedni, nemočni, banalni starček, da izgleda kot ostali ljudje, ne torej kot pošast in inkarnacija zla, sklene, da bo pred javnostjo prikrikl, da je Hitler še živ. Na koncu ga zvleče čez pol sveta – vse do New Yorka, kjer umre. Kot vsi stari ljudje – od utrujenosti.

Ni smrti, ki bi odtehtala Hitlerjeve zločine. Zato je tudi tak antiklimaks, ko v Charnayevem romanu *Operacija Lucifer* (*Operation Lucifer*, 2001) Hitlerja, ko ga dobijo, obsodijo »le« na smrt in »le« obesijo, še toliko bolj, ker sodišče oznani, da je »zagrešil vse vojne zločine«, da je »odgovoren za milijone mrtvih« in da ni »človeško bitje«.

Ni smrti, ki bi zadostila pravici. Zato je moral umreti večkrat. Zato je moral umreti tolikokrat. Zato ga je moral vsakdo ubiti. In zato je moral preživeti: da bi ga lahko ubil vsakdo. Da bi ga lahko večkrat ubili. Da bi ga lahko znova in znova ubijali. Vsak dan, vsako uro, vsak trenutek. In umreti je moral, da je lahko preživel in se vrnil – po repete.

Ga bodo spletne parodije dokončno pokončale? Ga bo vse tisto posmehovanje dokončno ubilo? Mar se niso Hitlerju tudi na začetku, še pred vojno, posmehovali? Mar se ni zdel vsem smešen? Mar se mu niso smejali? Mar ga niso parodirali? In mar se mu niso posmehovali tudi med vojno? Charlie Chaplin v *Velikem diktatorju* (*The Great Dictator*, 1940). Ernst Lubitsch v farski *Biti ali ne biti* (*To Be or Not to Be*, 1942). Komični trio Three Stooges v farski *Ti nacistični vohun* (*You Nazty Spy!*, 1940) Racman Jaka v Disneyjevi risanki *Führerjev obraz* (*Der Fuehrer's Face*, 1943). Toda to, da so se mu posmehovali, ga je le še dodatno podžgalo. To ga je naredilo še pošastnejšega in »kreativnejšega«.

Kolikokrat bo moral umreti, da bo umrl? Bo tokrat – po zaslugi interneta – končno umrl? Ga bo internet, če naj parafraziram Rosenfelda, tako normaliziral, da ga bolj normalizirati ne bo več mogoče, da torej te stopnje normalizacije ne bo mogoče preseči? Ga skušajo spletne množice s humorjem ubiti – ali pa si le želijo, da bi bil še vedno živ, da bi jim kimal in besnel namesto njih?

Ubili so ga tolikokrat, da je spet nedolžen. V noveli *Njegova zadnja bitka* (*His Last Battle*), ki jo je leta 1971 objavil Pierre Boulle, Hitler po vojni prebegne v Peru, kjer se prepušča slikarstvu, čebelarstvu, vrtnarjenju in kulinariki. Toda Martinu Bormannu, ki ga obišče, zaupa, da ga mučijo vse hujše nočne more – verjetno zaradi Judov, pravi.

Bormann prizna, da ima tudi sam probleme in da mu v ušesih stalno odzvanja »6 milijonov Judov«, zato je sklenil, da se preda roki pravice.

Hitler se po drugi strani ne kani predati roki pravice. Po mirno prespani noči namreč oznani: »Dolgo sem potreboval, da sem se odločil, toda moja odločitev je zdaj dokončna. Vse sovraštvo sem odstranil iz svojega srca. Judom, Bormann – Judom sem odpustil.«

HITLERJEVO PONOVRNO VSTAJENJE

V *Možu iz steklenice* (*The Man in the Bottle*), epizodi TV-serije *The Twilight Zone*, posneti leta 1960, se Arthurju in Edni Castle, precej obupanima, zadolženima, skoraj bankrotiranima lastnikoma antikvariata, končno zgodi nekaj lepega. Iz stare vinske steklenice, ki jo kupi Arthur, skoči dandyjevski »genij«, ki oznani, da mu bo izpolnil štiri želje. Arthur si – po dveh banalnih rečeh (npr. da bi dobil milijon dolarjev) – zaželi, da bi bil močan, mogočen, neodstavljen vladar sodobne tuje države.

In res, želja se mu takoj izpolni: znajde se v berlinskem bunkerju, na koledarju pa piše 30. april 1945. Vojna gre h koncu, Berlin je obkoljen, Rdeča armada se približuje bunkerju – in pribočnik mu izroči stekleničko s ciankalijem, rekoč: »Moj Führer, tole ste zahtevali. Deluje hitro in neboleče. Počakali bomo pred vrati, da z gospo Braun končata.«

30. aprila 1945 ni hotel biti nihče Hitler. Niti Hitler. Serija *The Twilight Zone* se je poigravala z alternativnimi scenariji, absurdi psihopatologije vsakdanjega življenja, kontingentnostjo zgodovine in patetičnimi fantazijami malih ljudi, tako tistih, ki so sedeli pred malimi ekrani, kot onih, ki jih je zapletla v svoje zgodbe. V *Možu iz steklenice* je predstavila tipičnega, banalnega, frustriranega, jeznega malega človeka, ki si želi, da bi bil Hitler. Ne da bi to vedel.

Če ste pred leti kliknili na splet, se vam je naložila tale štori-ja: neonacisti skušajo oživiti Hitlerja, ki ga je ob koncu II. svetovne vojne zamrznil Himmlerjev sin Hans, toda na drugi strani Atlantika ga čaka pojoče kung-fu cyber truplo, za katerega se izkaže, da je v resnici Elvis Presley, ki je leta 1977 zrežiral